

פרק ו

מינוי גדעון להעלה ממדיין

השעבוד המדייני

נקווה
שהמדיינים
לא יראו אותנו
ואת התבואה
שאנחנו
מחביאים פה

וַיָּתֵּן ה' בְּיַד מֶדִּין 7 שָׁנִים

וַתָּעַז (=גבר) יַד-מֶדִּין עַל יִשְׂרָאֵל !

מִפְּנֵי מֶדִּין (שחיו בזווים מזון בכל מקום שגילו שיש מזון)

עָשׂוּ לָהֶם בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל

אֶת הַמִּנְהָרוֹת (=מחילות טבעיות) אֲשֶׁר בְּהָרִים,

וְאֶת הַמַּעְרוֹת (=החצובות בידי אדם)

וְאֶת הַמַּצְדּוֹת (=מחבואים בהרים מבוצרים באבנים)

וַהֲיָה: אִם זָרַע יִשְׂרָאֵל

וְעָלָה (=הגיעו מן המדבריות שממזרח לירדן):

מֶדִּין וְעַמֶּלֶק וּבְנֵי-קְדָם (=עם ממזרח לירדן)

וְעָלוּ עָלָיו וַיַּחֲנוּ עָלֵיהֶם,

וַיִּשְׁחִיתוּ אֶת יְבוּל-הָאָרֶץ עַד בּוֹאֵף-עֵזָה,

וְלֹא יִשְׁאִירוּ מִחֵיה בְּיִשְׂרָאֵל וְשָׂה וְשׂוֹר וְחִמּוֹר.

כִּי הֵם וּמִקְנֵיהֶם יַעֲלוּ וַאֲחֵלֵיהֶם,

וַיָּבֹאוּ כְּדִי-אַרְבֶּה לָרֶב, וְלָהֶם וּלְגַמְלֵיהֶם אֵין מִסְפָּר,

וַיָּבֹאוּ בָּאָרֶץ לִשְׁחַתָּהּ, וַיִּדַּל יִשְׂרָאֵל מְאֹד מִפְּנֵי מֶדִּין !

תוכחת הנביא

וַיִּשְׁלַח ה' אִישׁ-נָבִיא אֶל בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל,

וַיֹּאמֶר לָהֶם:

כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהֵי-יִשְׂרָאֵל:

אֲנֹכִי הֶעֱלִיתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם

וְאָצִיא אֶתְכֶם מִבֵּית-עַבָּדִים.

וְאֶעַל אֶתְכֶם מִיד-מִצְרַיִם, וּמִיד כָּל לִחְצִיכֶם

וְאֶגְרַשׁ אוֹתָם מִפְּנֵיכֶם, וְאֶתְּנֶה לָכֶם אֶת אֶרֶץ

וְאָמַרְהָ לָכֶם: אֲנִי ה'-אֱלֹהֵיכֶם !

לֹא תִירָאוּ אֶת אֱלֹהֵי-הָאֱמֹרִי

אֲשֶׁר אַתֶּם יוֹשְׁבִים בְּאֶרֶץ,

וְלֹא שִׁמְעֶתֶם בְּקוֹלִי !

הארה: נאום זה דומה מאד לנאום מלאך ה' בפרק ב',

אך שם לפחות העם בכו וזבחו

לה' וכאן אין שום תגובה. שתיקה של ייאוש, אפילו לבכות לא יכול.

גדעון והמלאך

מלאך-ה' מגיע לעפרה (יא)
וַיָּבֹא מַלְאָךְ-ה', וַיֵּשֶׁב תַּחַת הָאֵלֶּה אֲשֶׁר בְּעֶפְרָה
(=בנחלת מנשה) אֲשֶׁר לְיוֹאָשׁ אֲבִי-הֶעֱזְרִי (=המקום
היה שייך ליואש ממשפחת אביעזר שמשבט מנשה),
וַגְּדֵעֹן בְּנוֹ חִבַּט חִטִּים (=דש את החיטה בעזרת מקל,
אולי כי המדיינים לקחו להם את הבהמות שבעזרתן דשים)
בַּגֶּת (כדי): לְהִנִּים מִפְּנֵי מִדְיָן (חבט חיטים במקום חצוב
בסלע בו דורכים ענבים ליון או זיתים לשמן, כדי להבריח מעיני המדיינים)
לומדים מהתיאור: 1. אין יין כי אחרת לא היו חובט חיטים בגת
2. גדעון מתוחכם ולא שגרתו

בי אֲדֹנִי (=אנא שמע אותי), וַיֵּשׁ ה' עִמָּנוּ !?
וְלָמָּה מִצָּאֲתָנוּ כָּל-זֹאת !?
וַאֲנִי כָּל נִפְלְאוֹתַי אֲשֶׁר סָפְרוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ לֵאמֹר
הָלֹא מִמִּצְרַיִם הֶעֱלָנוּ ה' !? (אולי רמז לדברי התוכחה שבפס' ז-י)
וְעַתָּה נִטְשָׁנוּ (=עזב אותנו) ה' וַיִּתְּנֵנוּ בְּכַף-מִדְּיָן !

ה' עִמָּךְ, גִּבּוֹר-הַחַיִּל
(=איש זריז ומצליח) !

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי: בִּי אֲדֹנִי, בָּמָּה אוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל, הִנֵּה אֶלְפִי (=משפחתי) הִדֵּל בְּמִנְשָׁה, וְאֲנֹכִי הֶעֱעִיר בְּבֵית-אָבִי !?	וַיִּפֶן אֱלֹהֵי ה' (=מלאך ה') וַיֹּאמֶר: לֵךְ בְּכַחַךְ זֶה (=לך בכוחך הדל שאתה מדבר עליו, או אולי הכוונה שתלך בכוח רוח-ה' שתבוא אליך) וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִכַּף-מִדְּיָן, הָלֹא שְׁלַחְתִּיךָ (=דברי הם ציווי על שליחותך) !
	וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי ה': כִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ, וְהָכִיתָ אֶת מִדְּיָן כְּאִישׁ-אֶחָד (=בבת אחת)

וַיִּפֶּן אֱלֹהֵי ה' (=מלאך ה') וַיֹּאמֶר:

לֵךְ בְּכַחַךְ זֶה (=לך בכוחך הדל שאתה מדבר עליו,

או אולי הכוונה שתלך בכוח רוח-ה' שתבוא אליך)

וְהוֹשַׁעְתָּ אֶת יִשְׂרָאֵל מִכַּף-מִדְיָן,

הֵלֹא שְׁלַחְתִּיד (=דברי הם ציווי על שליחותך) !

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי:

בִּי אֲדֹנָי, בַּמָּה אוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל,

הֲנִיחָ אֱלֹפִי (=משפחתי) הַדֵּל בְּמִנְשָׁה,

וְאֲנֹכִי הַצַּעִיר בְּבֵית-אָבִי !?

וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי ה':

בִּי אֶהְיֶה עִמָּךְ, וְהָפִיתָ אֶת מִדְיָן כְּאִישׁ-אֶחָד (=בבת אחת)

גדעון	המלאך
וַיַּעַשׂ כֵּן !	וַיֹּאמֶר אֵלָיו מְלָאךְ-הָאֱלֹהִים: קַח אֶת הַבָּשָׂר וְאֶת הַמִּצֹּת וְהֵנַח אֶל הַסֵּלַע-הַלִּז (החזה) וְאֶת הַמֶּרֶק שְׂפֹךְ (אמר לו לשפוך את המרק אולי כי מרק אינו ראוי לעלות למזבח, בניגוד לבשר שעולה על המזבח)
וַיֵּרָא (=אז הבין) גִּדְעוֹן כִּי מְלָאךְ-ה' הוּא	וַיִּשְׁלַח מְלָאךְ ה' אֶת קֶעֱה-הַמִּשְׁעָנָה אֲשֶׁר בִּידוֹ, וַיִּגַע בַּבָּשָׂר וּבַמִּצֹּת, וַתַּעַל הָאֵשׁ מִן הַצֹּר (=מן הסלע) וַתֹּאכַל אֶת הַבָּשָׂר וְאֶת הַמִּצֹּת ! וּמְלָאךְ-ה' הָלַךְ מֵעֵינָיו !

וַיְבֹן שֵׁם גִּדְעוֹן מִזְבֵּחַ לַה', וַיִּקְרָא לוֹ ה'—שָׁלוֹם

המלאך / ה' ?

וַיֹּאמֶר לוֹ ה':
(=לא ברור האם ה' אומר לו
זאת, או המלאך אומר:)
שָׁלוֹם לָךְ,
אֵל—תִּירָא, לֹא—תָמוּת !

גדעון

וַיֹּאמֶר גִּדְעוֹן:
אֲהֶה אֲדֹנָי ה' (=אוי לי כי נגזר עלי למות)
כִּי עַל—כֶּן (=מכיוון ש:): רֵאִיתִי מַלְאָךְ—ה'
פָּנִים אֶל—פָּנִים (=בתקופת המקרא הייתה מחשבה שמי
שרואה אלהים (או מלאך אלהים) בוודאי שימות, כנראה כפי
הנאמר (שמות לג): "כי לא יראני האדם וחי

וַיְבֹן שֵׁם גִּדְעוֹן מִזְבֵּחַ לַה',

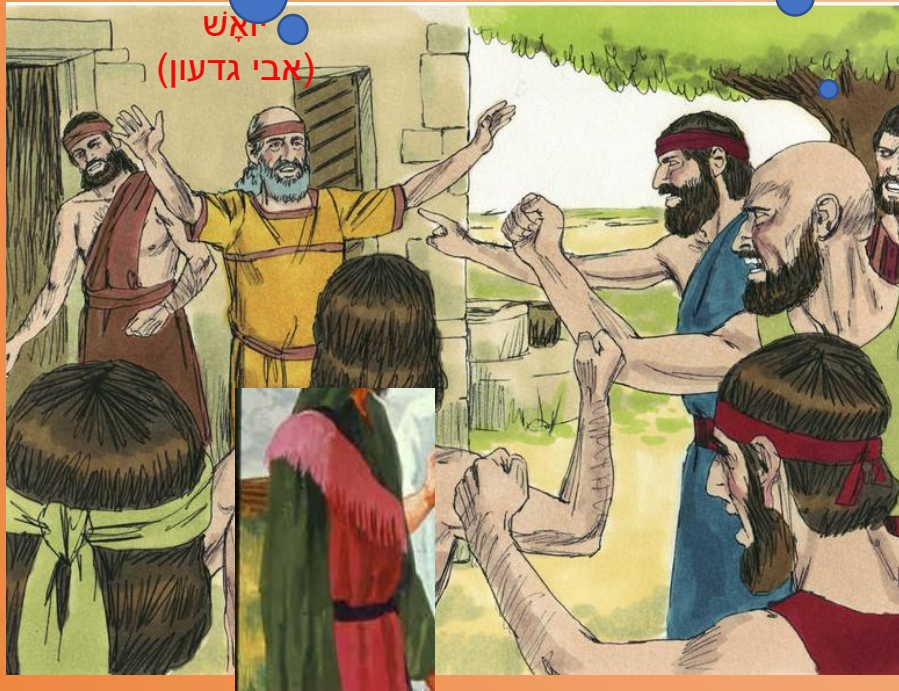
וַיִּקְרָא לוֹ ה'—שָׁלוֹם (=גדעון קרא למזבח: "ה'—שָׁלוֹם")
עַד הַיּוֹם—הַזֶּה (=עד יום כתיבת ספר שופטים, המזבח:
עוֹדֵנָה (=עדיין היה נמצא)
בְּעֶפְרַת אָבִי—הָעֶזְרִי (=לעפרה השייכת למשפחת
אביעזר)

מלחמת גדעון בעבודת הבעל בעופרה

וַיֹּאמֶר יוֹאָשׁ אֲשֶׁר
הָאֵתָם תְּרִיבוֹן לַבַּעַל
אוֹתוֹ ?! אֲשֶׁר יִרְיֶנּוּ
אִם אֱלֹהִים הוּא יִרְאֶה
וַיִּקְרָא לוֹ בַּיּוֹם-הַהוּא
יָרֵב בּוֹ הַבַּעַל כִּי נֶגְדָה

וַיֹּאמְרוּ אֲנָשֵׁי-הָעִיר אֶל יוֹאָשׁ:
הוֹצֵא אֶת בְּנֶךָ, וְנִמְתָּ ! נִימּוֹק:
כִּי נִתֵּן אֶת מִזְבַּח-הַבַּעַל
וְכִי כָרַת הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר עָלָיו !

וַיְהִי בַלֵּילָה הַהוּא, וַיֹּאמֶר לוֹ ה':

1. קַח אֶת פֶּר-הַשּׁוֹר אֲשֶׁר לְאֲבִיךָ (לקיחת הפר נועדה כנראה לעורך סחיבת הריסות מזבח-הבעל שיהרוס ועץ

האשרה שיכרות אל ראש המעוז) וּפֶר הַשְּׁנִי 7 שָׁנִים (=קח גם את הפר שלאחר 7 שנים מלידתו מקריבים אותו לבעל)

2. וְהִרְסָתָ אֶת מִזְבַּח-הַבַּעַל אֲשֶׁר לְאֲבִיךָ,

וְאֶת הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר עָלָיו (=ואת העץ המקודש לעבודת הבעל הנמצא ליד המזבח) תִּכְרֹת

3. וּבְנִיתָ מִזְבַּח לַה'-אֱלֹהֶיךָ עַל רֹאשׁ הַמַּעְזָז-הַזֶּה (=תבנה מזבח לה' במקום הנמצא בחלק

המבוצר אשר בראש ההר), בַּמַּעְרָכָה (כנראה מקום מישורי בקצה ההר שיכול להיות ערוך להקמת מזבח.

4. וְלָקַחְתָּ אֶת הַפֶּר-הַשְּׁנִי וְהַעֲלִיתָ עוֹלָה בַּעֲצֵי-הָאֲשֵׁרָה אֲשֶׁר תִּכְרֹת (=בעצי האשרה הכרותה

יבעירו אש שתשרוף את הפר השני כקורבן עולה לה') (פס' כה-כו)

וְכָל מִדִּין וְעֹמֶלֶק וּבְנֵי-קָדֶם נֶאֱסָפוּ יַחְדָּו,
וַיַּעֲבְרוּ וַיַּחֲנוּ בְּעֶמֶק-יִזְרְעֶאל

גדעון והמצטרפים אליו נערכים לקרב (לג-לח)

וְרוּחַ-ה' לָבָשָׁה אֶת גְּדֵעוֹן:

וַיִּתְקַע בַּשּׁוֹפָר,

הַמְצֻרֹת מִשְׁפַּחַת אֲבִיעֶזֶר שֶׁבִּמְנַשֶּׁה:

וַיִּזְעַק אֲבִיעֶזֶר אַחֲרָיו.

קריאה לשבט מנשה:

וּמִלְאָכִים (=שליחים) שָׁלַח בְּכָל מְנַשֶּׁה,

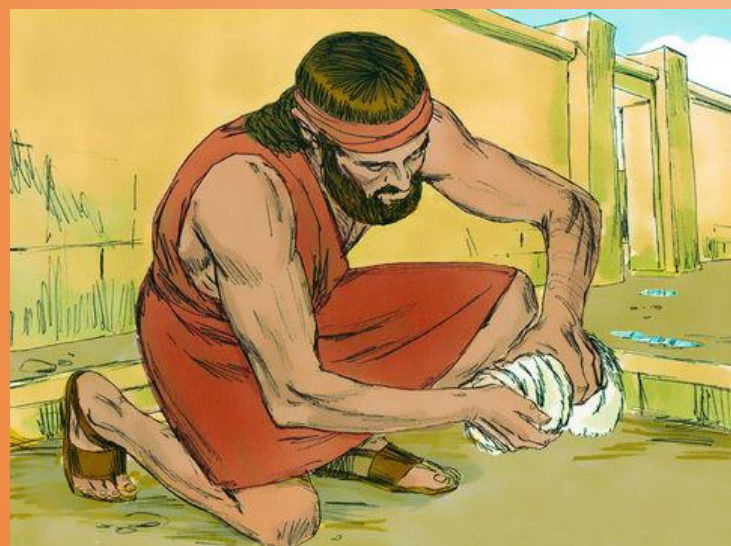
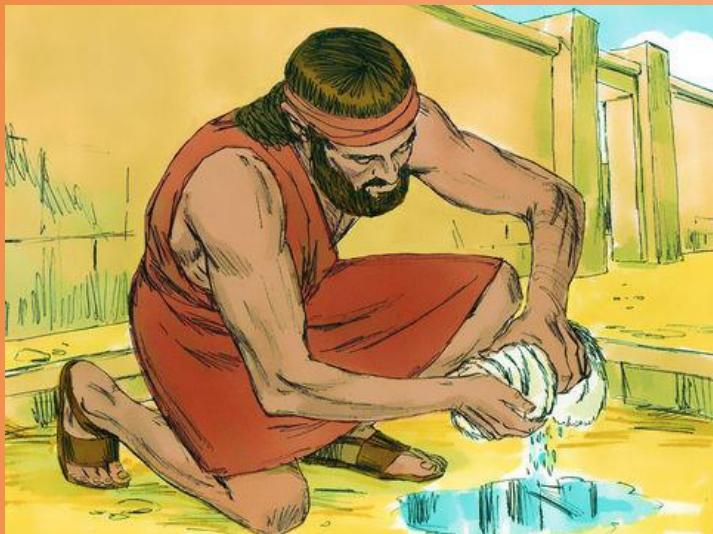
וַיִּזְעַק גַּם הוּא אַחֲרָיו.

המצטרפות השבטים: אשר, זבולון ונפתלי:

וּמִלְאָכִים (=שליחים) שָׁלַח בְּאֲשֶׁר וּבִזְבֻּלֹן וּבְנַפְתָּלִי

וַיַּעֲלוּ לִקְרָאתָם.

אלהים

(נענה לגדעון)

גדעון

(מנסה את ה' בגיזת-העמר)

נס: גיזת העמר נרטבה מטל בעוד שהאדמה יבשה מטל (לו-לח)

ויאמר גדעון אל האלהים

(כך אבדוק:) אם ישוך מושיע בידי את ישראל

כאשר דברת:

הנה אנכי מציג (=מניח במקום גלוי) את גיזת-העמר

(פיסת עמר גזוז) בגרן

(גורן = מקום גלוי תחת כיפת השמיים שבו זורים את התבואה, ודשים אותה)

אם טל יהיה (=אם הטל ירד) על הגיזה לבדה,

ועל כל-הארץ חרב (=ואדמת הגורן תישאר יבשה):

וידעתי כי תושיע בידי את ישראל, כאשר דברת!

ויהי-כן!

וישכם ממחרת, ויזר (=סחט) את הגיזה,

וימצץ (=נשפך) טל מן הגיזה,

מלוא הספל מים (=כמות טל/מים הממלאה ספל)

נס: גיזת העמר יבשה מטל בעוד שהאדמה רטובה מטל (לט-מ)

ויאמר גדעון אל-האלהים

אל-יחר אפך בי, ואדברה אף הפעם,

אנסה נא רק הפעם (=רק עוד פעם אחרונה) בגיזה:

יהי-נא חרב (=יובש) אל הגיזה לבדה

ועל כל הארץ יהיה טל!

ויעש אלהים כן בלילה-ההוא!

ויהי חרב (=יובש) אל הגיזה לבדה,

ועל כל הארץ היה טל!